

Vergaderjaar 2005–2006

23 432

De situatie in het Midden-Oosten

Nr. 199

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 15 maart 2006

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken¹ en de vaste commissie voor Defensie² hebben op 23 februari 2006 overleg gevoerd met minister Bot van Buitenlandse Zaken en minister Kamp van Defensie over:

- **de brief van de ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie d.d. 10 februari 2006 inzake de verlenging van de Nederlandse deelname aan de NAVO-trainingsmisssie in Irak (Artikel 100-brief) (23 432, nr. 196);**
- **de brief van de ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie d.d. 17 februari 2006 over de politieke situatie en de veiligheidssituatie in Irak (23 432, nr. 197).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

¹ Samenstelling:

Leden: De Haan (CDA), voorzitter, Koenders (PvdA), Karimi (GroenLinks), Timmermans (PvdA), ondervoorzitter, Van Bommel (SP), Albayrak (PvdA), Wilders (Groep Wilders), Van Baalen (VVD), Van As (LPF), Herben (LPF), Ormel (CDA), Ferrier (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Huizinga-Heringa (Christen-Unie), Van Velzen (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Van Dijk (CDA), Nawijn (groep Nawijn), Fierens (PvdA), Tjon-A-Ten (PvdA), Eijsink (PvdA), Van der Laan (D66), Hirsi Ali (VVD), Samsom (PvdA), Brinkel (CDA), Szabó (VVD), Jonker (CDA).

Plv. leden: Van Fessem (CDA), Dijksma (PvdA), Vos (GroenLinks), Arib (PvdA), De Wit (SP), Leerdam (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Van Schijndel (VVD), Varela (LPF), Van den Brink (LPF), Haverkamp (CDA), Rambocus (CDA), Halsema (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Kant (SP), Eski (CDA), Çörüz (CDA), Wolfsen (PvdA), Duivesteyn (PvdA), Waalkens (PvdA), Dittrich (D66), Snijder-Hazelhoff (VVD), Dubbelboer (PvdA), Van Winsen (CDA), Veenendaal (VVD), Kortenhorst (CDA) en Oplaat (VVD).

² Samenstelling:

Leden: Klaas de Vries (PvdA), Bakker (D66), Koenders (PvdA), Van Beek (VVD), Karimi (GroenLinks), Timmermans (PvdA), Van Bommel (SP), Albayrak (PvdA), voorzitter,

De **voorzitter** meldt dat mevrouw Huizinga-Heringa van de ChristenUnie niet aanwezig kan zijn, maar dat zij hem gemachtigd heeft te verklaren dat haar fractie voor de uitzending is. Mevrouw Karimi van GroenLinks is ziek, maar heeft hem gemachtigd te verklaren dat zij tegen de verlenging van de uitzending is, zoals zij ook tegen de oorspronkelijke uitzending zelf was. De heer Bakker van D66 is eveneens ziek, maar zijn fractie is voorstander van uitzending.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Van Baalen** (VVD) meldt dat het de VVD-fractie goed doet dat in de brief van 10 februari uitvoering wordt gegeven aan de motie-Van Aartsen/Bos, omdat daarin over een besluit wordt gesproken.

Balemans (VVD), Van Baalen (VVD), Snijder-Hazelhoff (VVD), Van Winsen (CDA), Van den Brink (LPF), Mastwijk (CDA), Herben (LPF), ondervoorzitter, Duyvendak (GroenLinks), Kortenhorst (CDA), Huizinga-Heringa (ChristenUnie), Van Velzen (SP), Algra (CDA), Haverkamp (CDA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Straub (PvdA), Blom (PvdA), Eijsink (PvdA), Brinkel (CDA), Szabó (VVD).
Plv. leden: Van Dam (PvdA), Van der Laan

(D66), Waalkens (PvdA), Lenards (VVD), Halsema (GroenLinks), Fierens (PvdA), Meijer (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Visser (VVD), Oplaat (VVD), De Haan (CDA), Kraneveldt (LPF), Smilde (CDA), Hermans (LPF), Vendrik (GroenLinks), Knops (CDA), Van der Staaij (SGP), De Wit (SP), Jan de Vries (CDA), Ormel (CDA), Ferrier (CDA), Van Heemst (PvdA), Tichelaar (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), Jonker (CDA) en Veenendaal (VVD).

De VVD-fractie is een groot voorstander van het steunen van de Iraakse regering en de Iraakse veiligheidstroepen door deze NAVO-trainingsmissie. Die steun is nog belangrijker omdat het in Irak op dit moment niet goed gaat. In die situatie is een sterk veiligheidsapparaat noodzakelijk. Kan de minister een duidelijk antwoord geven op de vraag in hoeverre de Iraakse veiligheidstroepen te vertrouwen zijn? In hoeverre zijn zij geïnfiltreerd door rebellen of geïnfecteerd door etnische en religieuze spanningen die zich op dit moment in Irak openbaren?

De vorige keer is gemeld dat de beveiliging van de instructeurs door een particulier agentschap werd verzekerd. Het waren dus geen NAVO-troepen of andere troepen die voor de veiligheid zorgden. Hoe is dat nu geregeld?

De VVD-fractie heeft steeds gesteld dat het logisch is dat de instructeurs ook buiten de groene zone komen. Is dat het geval en, zo ja, hoe wordt in die situatie gezorgd voor de veiligheid van de instructeurs?

Als deze vragen tot tevredenheid van de VVD-fractie worden beantwoord, zal ze gaarne instemmen met de verlenging van deze missie.

De heer **Ormel** (CDA) meldt dat de NAVO-trainingsmissie de volle steun heeft van de CDA-fractie. De fractie is echter bezorgd over het verloop van de missie. Oorspronkelijk zouden er 25 militairen gaan. In de reserve bij de vorige mandaatverlening zaten nog 10 militairen, maar die zijn niet uitgezonden omdat andere landen ook niet uitzonden en Nederland met die 10 militairen te veel mensen zou gaan sturen. Nu wordt zelfs niet meer gesproken over 25 militairen, maar slechts over 15 militairen.

De symboolfunctie van de NAVO-trainingsmissie is belangrijk, maar er gaat een vals signaal van uit als de NAVO wel in Irak wil zijn, maar er niets voor over heeft. Kan de minister iets vertellen over het speciale fonds dat door de NAVO-lidstaten is opgericht om de NAVO-trainingsmissie financieel te steunen? Kloppen de berichten dat de bodem van dit fonds in zicht is en dat er weinig vertrouwen is dat dat fonds weer goed gevuld wordt?

De minister meldt in zijn brief dat de militairen door de lucht of in gepantserde wagens vervoerd worden. Tot nu toe is het gelukkig goed gegaan. Hoe is het gesteld met de veiligheid van de mensen die getraind worden? Irak is opgeschrikt door een bomaanslag op de moskee van Samarra, een van de heiligdommen van de sjiieten. Daarmee is er een nieuwe fase aangebroken in de gebeurtenissen in Irak. Hoe schat de minister de oproep van de heer Ali Sistani in, die tot nu toe een matigende invloed heeft gehad op de sjiieten, en die nu lijkt te zeggen dat de sjiieten zichzelf maar moeten gaan beschermen? Wordt er internationaal iets gedaan? Wordt er druk op de partijen uitgeoefend om zich te matigen? Kan dat nog?

De heer **Van der Staaij** (SGP) citeert de minister van Defensie in het AO op 30 juni 2005 over de NAVO-trainingsmissie in Irak: «Helemaal symbolisch is het niet. Ik ben het ermee eens dat het niet geweldig veel voorstelt en dat het moeizaam gaat.» Die typering lijkt nog steeds van toepassing op de missie, die bestaat uit totaal 163 mensen, terwijl de missie oorspronkelijk zou bestaan uit 300 militairen en uiteindelijk uit zou groeien tot een missie van 1700 militairen. Zijn de plannen tussentijds bijgesteld of is de missie nog niet op volle sterkte? De SGP-fractie vindt nog steeds dat de veiligheidssituatie in Irak, en dus de missie, belangrijk is. Het Irakese leger moet op eigen benen kunnen staan. Niet alleen de regering, maar ook de NAVO en de andere landen die bijdragen aan de missie hebben zich altijd positief over het belang van deze missie uitgelaten. Toch gaat kennelijk de uitrol van de missie erg moeizaam en lijkt er daarbij zelfs van een stagnatie sprake te zijn. Wat is daarvan de oorzaak? Hoeveel politieke steun heeft de NAVO als zij er alles aan wil doen om meer van deze missie te maken?

Wat zijn de exacte doelstellingen van de missie in tijd en aantallen op te leiden functionarissen? In totaal zijn er nu bijna 900 veiligheids-

functionarissen opgeleid. Dat is een mooi begin, maar op het totale aantal dat nodig is, is het zeer beperkt.

Uit de voorliggende brief blijkt dat de NAVO voor 100 mln. aan materieel geleverd heeft. Zit er een weloverwogen beleid achter de schenkingen van materieel? Zijn deze afgestemd op de behoefte van het Irakese leger of zijn ze afhankelijk van wat in bepaalde landen over is? Draagt Nederland materieel bij en gaat het daarbij alleen om schenkingen of ook om verkoop tegen betaalbare prijzen?

In het verleden is al gezegd dat een civiele beveiliging van een NAVO-missie niet gebruikelijk en niet wenselijk is. De minister deelde toen mee dat afhankelijk van de bereidheid van de deelnemende landen, in december 2005 besloten zou worden of de civiele bescherming beëindigd zou worden en de missie zichzelf zou gaan beschermen. Is die bereidheid er wel bij Nederland, maar niet bij andere landen geweest en zet de NAVO daarom de civiele beveiliging voort?

Eind januari waren er berichten over aanslagen op zes kerken in Bagdad en Kirkuk. Verder zijn er berichten dat kerkdiensten niet meer in het openbaar gehouden worden uit vrees voor repercussies van islamitische zijde. Kent de regering die berichten en deelt zij de zorg met de SGP-fractie over die ontwikkelingen?

Wat is de visie van de regering op de ontwikkelingen in het Irakese verzet?

In de brief van de minister wordt het complexe karakter ervan benadrukt. Het is inderdaad moeilijk in het algemeen iets over dat verzet te zeggen, maar aan de ander kant zijn er ook trends waar te nemen. In een rapport van de International Crisis Group over de structuur van het Irakese verzet worden een consolidatie van het verzet, een toenemend zelfvertrouwen onder de opstandelingen en een toenemende nadruk op radicaal-islamitische en Irakees-nationalistische motieven voor het verzet geconstateerd. Kent de regering dat rapport en hoe beoordeelt zij de inhoud?

Er is de laatste tijd weinig meer vernomen over de wederopbouw van en de internationale steun aan Irak. Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen en op welke wijze blijft Nederland hierbij betrokken?

De heer **Van Bommel** (SP) constateert tot zijn vreugde dat er, in tegenstelling tot in de vorige brief, nu expliciet melding gemaakt wordt van de artikel 100-procedure. Hij verwacht dat het nooit meer nodig zal zijn daar een opmerking over te maken, zeker niet na de discussie over de brieven over Afghanistan.

De betekenis van de verkiezingen van 15 december is moeilijk te beoordelen. Ze hebben in ieder geval voor een tijdelijke onderbreking van de oorlog gezorgd. De soennitische groepen die aan de verkiezingen meededen, zijn wel bij het proces betrokken en maken nu ook gebruik van het verkiezingsinstrument om politieke macht te verwerven. Maar de daadwerkelijke machtsverhoudingen worden niet in het parlement, maar elders op het toneel in Irak bepaald. Is dat ook de analyse van de regering?

Hoe oordeelt de regering over de Amerikaanse opstelling in het politieke proces? De VS-ambassadeur stelde dat men zou moeten streven naar een regering van nationale eenheid. Is de Nederlandse regering het ermee eens dat dergelijke opzichtige pogingen tot beïnvloeding van de Amerikaanse ambassadeur de onderlinge Irakese verhoudingen op scherp zetten? Hoe beoordeelt de regering de verdere internationalisering van het Irakese conflict na de reacties van Iran naar aanleiding van het opblazen van de sjiietische moskee van Samarra?

Alles begint bij de bevolking van Irak. Daarom is het treurig dat de mensenrechtensituatie in Irak maar niet verbetert en dat er telkens weer beelden opduiken die openbaren dat er bij deze bezetting sprake is van een moreel debacle. De beelden hebben ook alles te maken met de wijze waarop de internationale gemeenschap om wenst te gaan met terroristen of vijandige elementen. De SP-fractie is er dan ook blij mee dat de VN

aandringen op de onvoorwaardelijke sluiting van Guantánomo Bay. Indirect is er een relatie met Irak en natuurlijk een verwantschap met Abu Ghraib. Want wanneer deze beelden blijven opduiken en fenomenen zoals Guantánomo Bay en Abu Ghraib blijven voortbestaan, is het onmogelijk om het vertrouwen van de bevolking te winnen. Dat vertrouwen is in Irak keihard nodig, net als in alle andere delen van de wereld waar buitenlandse militairen actief zijn. Wat is de opvatting van de regering op dit punt?

In de brief wordt een tamelijk uitgebreide en accurate beschrijving gegeven van het verzet in Irak, maar de SP-fractie vindt dat het probleem onvoldoende wordt geadresseerd. De ministers spreken in de brief wel over het vertrek van de buitenlandse troepenmacht als het gezamenlijk doel van de soennieten en de buitenlandse strijders, maar er wordt onvoldoende aandacht besteed aan het verschil in tactiek en aan de ideologische tegenstelling tussen deze twee groeperingen. Uit alles blijkt dat de strijd in Irak een gemengd karakter heeft; enerzijds is er het verzet tegen de buitenlandse troepen en anderzijds is er een burgeroorlog tussen rivaliserende partijen. Wat is de opvatting van de regering hierover?

Vorige keer is de minister van Buitenlandse Zaken gevraagd hoe groot hij de kans acht dat de bevolking van Irak in strijdgroepen uiteen zou vallen. Feitelijk kan worden vastgesteld dat daar nu eigenlijk al sprake van is, vlak onder het verzet tegen de aanwezigheid van buitenlandse troepen.

Daarom is het te betreuren dat de internationale gemeenschap, de Amerikanen voorop, niet kan komen tot een schema voor terugtrekking uit Irak, een schema dat ook in Irak zelf het vertrouwen kan geven dat de militaire betrokkenheid bij Irak afneemt en de humanitaire betrokkenheid toeneemt. Zo'n plan voor terugtrekking van troepen is nodig omdat de aanwezigheid van de buitenlandse troepen de grootste doorn is in het oog van de strijdende partijen.

Ook de heer Van Bommel vraagt om een reactie van de regering op het al genoemde rapport van de International Crisis Group.

De regering geeft geen overzicht van de behoeften van het Irakese leger. Hoeveel officieren zijn er nodig? Wat moet de totale omvang zijn? Wat is de rol van de NAVO daarbij? En wat is exact de functie van deze NAVO-opleidingsmissie? Die gegevens moeten toch te leveren zijn, ook om deze missie goed te kunnen beoordelen?

Vorige zomer liet de regering weten dat aan het einde van het jaar 2005 de bewaking van de trainingsmissie door de NAVO zelf geregeld zou kunnen worden, en niet langer door ingehuurde specialisten zou gebeuren.

Waarom is dat onmogelijk gebleken? Wat is de toekomst van deze praktijk? Privatisering van oorlog is een buitengewoon ongewenst fenomeen, maar het lijkt wel een hoge vlucht te nemen. De SP-fractie is daar zeer ongelukkig mee.

Het feit dat er doodseskaders bestaan in het Irakese leger is hoe dan ook slecht voor het imago van de NAVO. De NAVO mag daar geen bemoeienis mee hebben, geen verantwoordelijkheid voor hebben en geen associatie mee hebben. Dat zou ook het uitgangspunt moeten zijn van de regering.

De heer **Koenders** (PvdA) benadrukt dat het gaat om een heel kleine bijdrage van Nederland aan de NAVO-missie. Het is te simpel om te zeggen dat juist omdat het slecht gaat, er een missie en een getraind leger nodig zijn. De Kamer en de regering moeten wat kritischer kijken naar de winst- en verliesrekening in Irak op dit moment. Bijna vanaf het begin van de oorlog in Irak heeft de regering de situatie onderschat. Bijna in alle discussies over Irak is gezegd dat het nog niet goed ging, maar al wel beter: er kwamen verkiezingen, het ging niet in alle regio's slecht, er was meer aan de hand dan de beelden op televisie te zien gaven. Hier en daar is dat ook zo, maar toch is het in het algemeen een verkeerde inschatting van zaken. Toen deze oorlog is begonnen, heeft men de vraag wat er daarna zou moeten gebeuren enorm onderschat. Daarna is er te snel een

verkiezingsproces begonnen dat de tegenstellingen in Irak juist heeft vergroot omdat er eigenlijk alleen via religieuze en etnische banden gestemd kon worden. De snelle opstart van dat verkiezingsproces is in de Kamer wel bekritiseerd, maar is door de regering geaccordeerd. Er is een groot probleem om te komen tot een regering van nationale eenheid. Verder is er een toename van de milities. Een en ander kan niet los gezien worden van het door de NAVO en Nederland te vormen en te trainen Iraakse leger. Het is namelijk niet helemaal zeker of dat leger een deel van de oplossing is of dat het een deel van het probleem is geworden. Het opereren van het Iraakse leger in de omgeving van Basra is een voorbeeld. Er is daar sprake van een omvangrijke infiltratie van milities en er kan daar nauwelijks meer gesproken worden van neutrale strijdkrachten. De Kamer moet bezien in hoeverre de opleiding die Nederland steunt, met heel goede bedoelingen, ook daadwerkelijk strijdkrachten opleidt die in staat zijn de situatie te verbeteren. Daar moeten meer garanties voor komen. Hoe schat de regering dat in?

Het verzet komt deels niet meer uit een Al-Qa'ida-achtige structuur, maar wordt steeds meer gevoed vanuit nationalistische en islamitische groeperingen die een andere agenda hebben. In hoeverre wordt daarmee rekening gehouden bij de vorming van het nieuwe leger?

De aard van deze missie is voornamelijk een politiek-symbolische. Militair heeft de missie slechts een geringe betekenis als die wordt afgezet tegen de noodzaak. Het is allemaal bescheiden en vooral een uitdrukking van de daadwerkelijke solidariteit van bondgenoten om ook iets in Irak te doen. Er is een gebrekkige bijdrage van de NAVO-landen aan deze missie en de activiteiten blijven achter bij datgene wat gepland was. In hoeverre is daarmee sprake van een kritische massa en voldoende solidariteit tussen bondgenoten om de missie op een serieuze manier vol te houden? Hoe lang verwacht de regering mee te doen? Er wordt bij NAVO-missies altijd met een limiet gewerkt. Doet Nederland proportioneel mee zolang de missie voortduurt? Waarom doet Nederland overigens bovenproportioneel mee. De PvdA-fractie vindt dat Nederland wellicht netjes zijn rol moeten spelen, maar gezien de beperkte omvang, doelstelling en effectiviteit van de missie zou Nederland niet bovenproportioneel hoeven bij te dragen.

Hoe is het mogelijk dat er een gebrek aan financiële en personele middelen is? De NAVO-lidstaten hebben wel besloten deze missie uit te zenden, maar willen daar vervolgens blijkbaar geen uitvoering aan geven. Een en ander leidt bijvoorbeeld tot de noodzaak om private partijen te laten beveiligen. Als dat soort middelen nodig zijn, blijft het dan wel zinnig om hier heel lang mee door te gaan?

Aanslagen vormen een groot risico bij deze missie. Welk type verdediging of bewapening daartegen is mogelijk? Israël, maar ook andere landen, hebben mogelijkheden om zich daar effectief tegen te bewapenen. Doet het ministerie op dit moment pogingen om dat soort middelen te verkrijgen, hetzij in NAVO-verband, hetzij zelfstandig?

Er wordt steeds gezegd dat de trainingsmissie verder wordt uitgebreid, maar dit gebeurt niet. Is het de bedoeling om dit wel te doen?

Human Rights Watch heeft op 22 februari bekend gemaakt dat in Amerikaanse maar ook in Iraakse gevangenissen tientallen gevangenen zijn vermoord. Daar ligt een enorm probleem, zeker door de infiltratie van verschillende milities binnen de Iraakse strijdkrachten. Deze milities zijn bezig met afrekeningen in gevangenissen. Wordt daarmee rekening gehouden bij de training van gevangenispersoneel?

Antwoord van de bewindslieden

Minister **Bot** beaamt dat de bodem van het reiskostenfonds voor de trainingsmissie van de NAVO in zicht komt. Er is ongeveer 6 mln. nodig. De secretaris-generaal van de NAVO heeft een dringend beroep gedaan

op de NAVO-lidstaten om hierin te voorzien. Het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk hebben al toezeggingen gedaan en de verwachting is dat het fonds op korte termijn weer zal worden gevuld. Het is van belang dat de lidstaten die geen personele bijdrage leveren nu ook eens over de brug komen met het oog op een min of meer gelijke verdeling van de lasten. De bewindsman wijst erop dat naar aanleiding van de aanslag op de moskee in Samarra van diverse zijden oproepen zijn gedaan om de ontwikkelingen niet te laten escaleren en dat de Irakese regering de nodige maatregelen heeft genomen. Het is duidelijk dat bepaalde partijen ernaar streven om de vorming van een regering van nationale eenheid te dwarsbomen. Het is van groot belang het politieke proces in de richting van een nationale regering te blijven ondersteunen, ook al zijn de tegenstellingen tussen soennieten en sjiïeten nu verscherpt. De ontwikkeling in de richting van een stabiele democratie in Irak is niet gegaan zoals velen hadden gehoopt. Geconstateerd kan worden dat het verzet van bepaalde facties is onderschat. In de meeste provincies is echter sprake van een proces van wederopbouw en het begin van een democratische ontwikkeling. Met name de meer gematigde religieuze leiders verdienen in dit proces steun.

Ook de VS hebben erop aangedrongen te komen tot een regering van nationale eenheid, maar het is uiteraard aan het Irakese parlement zelf om daaraan vorm en inhoud te geven. Ook landen als Iran en Turkije hebben er belang bij dat Irak niet uiteenvalt.

In de VR-resolutie is erin voorzien dat medio 2006 het terugtrekkings-traject wordt gezien. Er is overigens geen enkele aanwijzing dat het terugtrekkingsschema niet wordt gevolgd.

De bewindsman deelt de zorgen van de heer Van der Staij over de aanslagen op kerken. De Irakese grondwet voorziet in de vrijheid van godsdienst en dus ook in de bescherming van heiligdommen. Helaas houden niet alle partijen zich te allen tijde aan de gemaakte afspraken. De International Crisis Group stelt vast dat bepaalde sjiïtische en soennitische groepen met daarnaast puur criminele groepen zich verzetten tegen de ontwikkeling in de richting van een democratie. De minister zegt zich niet te kunnen vinden in de conclusie van deze denktank, die zich onder andere baseert op publieke uitlatingen van de diverse facties zelf, dat de eenheid binnen het verzet toeneemt. Er is sprake van een hoge mate van versnippering en bovendien zijn veel criminelen werkzaam onder sjiïtische of soennitische vlag. Dat wordt wel bewezen door de aanslag op de moskee in Samarra. Naast militair optreden en economische bijstand is een politieke betrokkenheid van alle groeperingen nodig om de gewelds-spiraal te doorbreken. De minister verklaart op dit punt niet erg optimistisch te zijn, gezien de grote tegenstellingen tussen stammen en religieuze groeperingen en het feit dat religieuze fanatici en criminelen geen enkel belang hebben bij het ontstaan van een transparante democratie. Nederland blijft zowel bilateraal als multilateraal betrokken bij de wederopbouw van Irak. Naast de humanitaire hulp heeft Nederland eenmalig 5 mln. bijgedragen aan het internationale reconstructiefonds. Nederland heeft daarnaast incidentele bijdragen geleverd aan specifieke componenten van het wederopbouwproces (onder andere verkiezings-ondersteuning en schuldsanering) en aan het trainen van veiligheidsorganisaties in NAVO- en EU-kader. In de trainingsmissies wordt veel aandacht besteed aan de mensenrechten.

Minister **Kamp** antwoordt dat geen eenduidig antwoord kan worden gegeven op de vraag in hoeverre de Irakese veiligheidstroepen zijn geïnfil-treerd door rebellen en in hoeverre ze zijn geïnfecteerd door etnische en religieuze tegenstellingen. De autoriteiten en de hulpverlenende internationale gemeenschap zijn hier alert op, maar er is geen objectieve rapportage waarin antwoord wordt gegeven op die vraag. Zodra die informatie er wel is, zal de Kamer daarvan op de hoogte worden gesteld. Ook de

vraag of het Irakese leger een deel van de oplossing dan wel een deel van het probleem is, kan niet eenduidig worden beantwoord. Op grond van de informatie waarover hij beschikt, meent hij te kunnen zeggen dat dit leger wel degelijk een deel van de oplossing is. Naarmate er meer eenheid komt op het politieke front, zal er meer eenheid zijn in het leger. De NAVO-trainingsmissie zal daaraan zeker een bijdrage kunnen leveren.

De NAVO-inbreng kan worden beveiligd door de NAVO-troepen zelf, de multinational force, de Irakezen of door particuliere bedrijven. Er is gekozen voor het laatste voorzover het gaat om activiteiten buiten de groene zone, ook al heeft dat niet de eerste voorkeur. De multinational force heeft daarvoor onvoldoende capaciteit, terwijl de kwaliteit van de Irakese beveiligingsorganisaties nog onvoldoende is. Het ziet er ook niet naar uit dat de NAVO die taak zelf gaat vervullen, ook al zou dat eigenlijk wel moeten. Nederland kan daarvoor ook geen pleidooi voeren omdat het zelf geen bijdrage gaat leveren met het oog op de andere internationale activiteiten van de Nederlandse krijgsmacht. Uit de brief d.d. 10 februari blijkt dat de instructeurs voornamelijk bezig zijn binnen de groene zone. De mededeling in de brief dat een militair zal worden ingezet op het National Command Center is inmiddels achterhaald. Deze persoon gaat managementtaken vervullen in de internationale zone. De beveiliging van activiteiten buiten die zone wordt als kwalitatief voldoende ervaren. De beveiliging van de mensen die worden opgeleid, is van hetzelfde niveau als de beveiliging van de «eigen» mensen.

Het was oorspronkelijk de bedoeling om de NAVO-missie uit 1700 personen te laten bestaan. Later is dat bijgesteld tot 800 personen. Daarvan waren er 205 belast met trainings- en stafwerkzaamheden. 163 van die functies zijn ingevuld en de Nederlandse bijdrage daaraan bedraagt 15 personen. Die bijdrage is zonder meer redelijk te noemen, ook tegen de achtergrond van de bijdrage van andere landen. Alle NAVO-landen zijn overigens van mening dat die trainingsmissie er moet zijn; ze stemmen alle in met de wijze waarop de missie wordt ingevuld. Inmiddels zijn 1360 mensen opgeleid: 376 door de NAVO in Irak zelf, 370 op de diverse NAVO-scholen in de wereld, 122 op nationale instituten van de NAVO-landen en 492 in landen die in de omgeving van Irak liggen. Bedacht moet worden dat de NAVO de trainers traint. Deze mensen zijn dus vervolgens aan de slag gegaan om anderen op te leiden. Dat deze mensen ook wordt bijgebracht dat op een humane manier met gevangenen moet worden omgegaan, is van het grootste belang. Daarom worden zij onderwezen in het humanitaire oorlogsrecht en alles wat daarmee samenhangt. De EU verzorgt een civiele missie waarbij topfiguren uit de Irakese politieorganisatie, rechts- en gevangeniswezen in EU-landen worden getraind in rule of law-procedures. Er zijn overigens geen precieze doelstellingen geformuleerd voor de NAVO-trainingsmissie. Duidelijk is wel dat er erg veel werk moet worden verricht.

Nederland doet niet mee aan materieelzendingen. Daarmee houden weer andere landen zich bezig.

Tegen de tijd dat de taskforce zal worden ontplooid, zal een manier worden gezocht om de Kamer te informeren over de verdediging tegen de op afstand bediende mijnen en zelfmoordacties. Enige terughoudendheid is gewenst omdat het hier om een belangwekkend onderdeel van het preventieve beleid gaat. Er is nog geen adequate oplossing gevonden, maar de Kamer kan ervan verzekerd zijn dat de internationale missie hierop zeer alert is.

Ten slotte deelt de minister mee dat hij niet over informatie beschikt op basis waarvan hij een adequaat antwoord kan geven over de vraag van de heer Van Bommel over de doodseskaders.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Van Baalen** (VVD) volstaat met de opmerking het nog steeds onwenselijk te vinden dat particulieren Nederlandse militairen beveiligen. Hij accepteert de uitleg van de minister dat dit in de gegeven omstandigheden niet anders kan. Hij verzoekt hem te bevorderen dat bij een volgende gelegenheid hierin op een reguliere wijze wordt voorzien.

De heer **Ormel** (CDA) zegt zich zorgen te maken over het feit dat er een onvoldoende financiële bijdrage is van de NAVO-lidstaten. Wil de minister erop aandringen dat de lidstaten die geen personele bijdrage leveren in ieder geval een financiële bijdrage leveren? Misschien moet worden overwogen om de training desnoods maar geheel buiten Irak te laten plaatsvinden.

Is minister Bot bereid om in Razez-verband de heer Solana te vragen, naar Bagdad te gaan en te trachten de opflakkerende tegenstellingen tussen sjiieten en soennieten te dempen?

De heer **Van der Staaij** (SGP) sluit zich aan bij de woorden van de heer Van Baalen over de civiele beveiliging. Uiteindelijk dient de verantwoordelijkheid voor de opleidingen bij de Irakezen zelf te liggen. De internationale gemeenschap mag echter niet voortijdig haar handen van het democratiseringsproces in Irak aftrekken.

De heer **Van Bommel** (SP) is het niet eens met de interpretatie van minister Bot van het rapport van de International Crisis Group en vraagt om een nadere schriftelijke reactie op het rapport.

In de door de minister bedoelde VR-resolutie wordt niet voorzien in een duidelijk terugtrekkingsschema. Als dat wel gebeurt, laat je Irak zien dat je er vertrouwen in hebt dat de democratische krachten in dat land het uiteindelijk zullen winnen.

Nu andere landen niet willen meewerken, kan niet worden voorzien in NAVO-beveiliging buiten de groene zone. Dat zal van alles te maken hebben met de onveilige situatie daar en kennelijk is de internationale gemeenschap van mening dat particuliere beveiligers wél mogen worden blootgesteld aan de gevaren buiten die zone.

Minister **Bot** zegt toe in NAVO-verband nogmaals het belang van common funding aan de orde te stellen en in Razez-verband de heer Solana te verzoeken een missie naar Bagdad te ondernemen.

De bewindsman heeft weinig meer toe te voegen aan hetgeen hij heeft gezegd over de bevindingen van de International Crisis Group, maar zegt toe met een schriftelijke reactie te komen.

Ten slotte wijst hij erop dat het de Irakese regering is die uiteindelijk zal moeten komen met een verzoek tot terugtrekking.

Minister **Kamp** zegt bereid te zijn om voor een volgende trainingsperiode een oplossing te zoeken voor het probleem van de beveiliging, maar wijst erop dat Nederland nu niet bereid is beveiligingspersoneel te leveren als andere landen dat ook niet doen. Het is uiteraard de bedoeling dat uiteindelijk de Irakezen zelf die taak op zich nemen omdat beveiliging door particulieren niet de meest wenselijke situatie is.

De heer **Van Baalen** (VVD) deelt mee dat zijn fractie kan instemmen met uitzending van de NAVO-trainingsmissie.

De heer **Ormel** (CDA) zegt dat ook zijn fractie kan instemmen met uitzending van de missie.

De heer **Van der Staaij** (SGP) deelt mee dat zijn fractie van harte kan instemmen met de verlenging van de huidige Nederlandse militaire bijdrage aan de NAVO-trainingsmissie.

De heer **Van Bommel** (SP) meldt dat zijn fractie niet kan instemmen met verlenging van de missie. Hij vindt het onjuist dat Nederlandse militairen moeten opereren binnen een politiek raamwerk dat door de Amerikanen wordt opgesteld en beheerst.

De heer **Koenders** (PvdA) vindt de missie in beperkte mate effectief, maar vindt het wel de moeite waard om nog een periode door te gaan. Daarom stemt zijn fractie in met de Nederlandse bijdrage.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
De Haan

De voorzitter van de vaste commissie voor Defensie,
Albayrak

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Van Toor